

Тенденції розвитку договірно-правового регулювання торговельно-економічної співпраці України та Республіки Кіпр

У статті досліджується процес становлення та розвитку договірно-правової бази торговельно-економічних українсько-кіпрських відносин. Напрями формування нормативно-правової бази, що слугуватиме створенню сприятливого інвестиційного клімату, активізації двосторонньої економічної діяльності між Республікою Кіпр та Україною аналізуються на прикладі договору про уникнення подвійного оподаткування.

Ключові слова: євроінтеграція, співробітництво, інтеграційні процеси, торговельно-економічне співробітництво, українсько-кіпрські відносини, подвійне оподаткування.

В.И. Светлак
аспирантка,
Университет экономики и права «КРОК»

Тенденции развития договорно-правового регулирования торгово-экономического сотрудничества Украины и Республики Кипр

В статье исследуется процесс становления и развития договорно-правовой базы торгово-экономических украинско-кипрских отношений. Направления формирования нормативно-правовой базы, которая послужит созданию благоприятного инвестиционного климата, активизации двусторонней экономической деятельности между Республикой Кипр и Украиной анализируются на примере договора об избежании двойного налогообложения.

Ключевые слова: евроинтеграция, сотрудничество, интеграционные процессы, торгово-экономическое сотрудничество, украинско-кипрские отношения, двойное налогообложение.

V. Svitlak
Postgraduate Student,
«KROK» University

Tendencies of Development in Legal Treaty Regulationsof Trade and Economic Cooperation BetweenUkraine and the Republic of Cyprus

Article examines the process of formation and development of the legal treaty framework in trade and economic relations between Ukraine and the Republic of Cyprus. Areas of forming the regulatory

framework, which serve to create a favorable investment climate, activation of bilateral economic activities between the Republic of Cyprus and Ukraine, are analyzed on the example of a double taxation agreement.

Key words: *European integration, cooperation, integration processes, trade and economic cooperation, Ukraine and the Republic of Cyprus relations, double taxation.*

Постановка проблеми

Висвітлення окремих аспектів українсько-кіпрського торговельно-економічного співробітництва обумовлене потребою дослідження тенденцій розвитку нормативно-правового регулювання даних відносин, їх змісту, значення та наслідків. Так, нещодавно Уряд України подав на ратифікацію Верховній Раді України Протокол про внесення змін до Конвенції між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи [1]. На нашу думку, такі зміни в законодавстві спрямовані на модернізацію існуючих торговельно-економічних відносин між Республікою Кіпр та Україною, стимулювання економічного розвитку та гармонізацію українського законодавства до стандартів, що діють у ЄС. Своєю чергою, теоретико-правове осмислення інституційних основ українсько-кіпрської співпраці дасть можливість сформулювати конкретні заходи, спрямовані на зміцнення міждержавних відносин в торговельно-економічній, інвестиційній та інших сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питанням генези та розвитку українсько-кіпрських відносин присвячені праці К. Балабанова та Б. Гуменюка. Аналіз економічних чинників інвестиційної, фінансової, торговельно-економічної співпраці представлений вченими О. Булатовою, Я. Дубенюк, О. Макарюком та іншими. Значна увага договірно-правовому забезпеченню в організаційно-правовому механізмі співробітництва приділена у працях М. Буроменського, І. Лукашука, Ю. Палагнюк, А. Талалаєва та ін. Разом з тим окремого дослідження потребує договірно-правова база та інституційні основи торговельно-економічного співро-

бітництва між Україною та Республікою Кіпр.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Незважаючи на існуючі дослідження українсько-кіпрських відносин, слід констатувати відсутність комплексного загальнотеоретичного дослідження інституційних основ генези та розвитку правового забезпечення торговельно-економічного співробітництва України та Республіки Кіпр.

Формулювання цілей статті

Метою публікації є дослідження напрямів розвитку договірно-правового регулювання торговельно-економічного співробітництва України та Республіки Кіпр в умовах глобалізації та інтеграції світової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Відносини України та Республіки Кіпр сьогодні набувають для нашої держави особливого значення. Адже, відповідно до загальної статистичної інформації, представленої на офіційному сайті Посольства України в Республіці Кіпр, за результатами торгівлі товарами з Республікою Кіпр протягом січня-жовтня 2016 року Україна з показником 21,9 млн євро посіла третє місце серед країн-експортерів товарів власного виробництва до Республіки Кіпр серед країн Європи, які не є членами ЄС, випередивши Турецьку Республіку (20,9 млн євро), Сербію (15 млн євро), Республіку Молдова (12,1 млн євро) та Королівство Норвегія (7,3 млн євро). Лідерами експорту товарів власного виробництва до Республіки Кіпр серед країн Європи залишилися РФ (37,6 млн євро) та Швейцарська Конфедерація (35,4 млн євро) [2].

Не претендуючи на глибокий економічний аналіз представлених вище показників

співпраці між нашими країнами, напрошується очевидний висновок – українсько-кіпрське торговельно-економічне співробітництво динамічно розвивається, а Республіка Кіпр є стратегічним партнером України у всіх сферах без винятку, хоча пріоритетними, на наш погляд, залишаються торговельно-економічна та інвестиційна.

В даній статті ми зупинимось безпосередньо на характеристиці нормативно-правової бази торговельно-економічної співпраці. Загальний огляд нормативно-правової бази радянсько-кіпрських, а згодом і українсько-кіпрських відносин представлений у статті К. Балабанова «Кіпр – партнер для України» [3].

Формування організаційно-правового механізму співпраці між будь-якими країнами ґрунтується на домовленості між ними. Такі домовленості передбачають, як правило, підписання різного роду міжнародних двосторонніх документів. Наразі перелік чинних міжнародних документів між Україною і Республікою Кіпр нараховує 25 документів, з яких декларації, протоколи, угоди, меморандуми, конвенції.

За 25 років співробітництва між нашими країнами сформована сучасна договірно-правова база відносин України та Республіки Кіпр, яка охоплює широке коло сфер двостороннього співробітництва, включаючи торговельно-економічну, науково-технічну, культурно-гуманітарну, правоохоронну та ін.

Відправною точкою у формуванні загальної договірно-правової основи українсько-кіпрських відносин стало підписання 19 лютого 1992 року Протоколу про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Республікою Кіпр [4]. Саме з цього часу започаткований розвиток договірно-правової бази співробітництва між обома країнами в політичній, торговельно-економічній та інших галузях.

Результатом прагнень обох країн до зміцнення економічного, наукового, технічного та промислового співробітництва для взаємної вигоди стало підписання Угоди між Урядом України та Урядом

Республіки Кіпр про економічне, наукове, технічне та промислове співробітництво (ратифікація 12 січня 2012 року) [5]. Укладення подібних міжнародних договорів в сучасній правовій доктрині розглядається як одна з основних форм міжнародної співпраці держав у різних сферах.

Так, вищеназвана Угода передбачає пріоритетні засади та основні шляхи українсько-кіпрського співробітництва, зокрема: «...сприяння у створенні промислових комплексів, розширенні та модернізації промислових підприємств; фінансування розроблення програм та проектів на основі довгострокових домовленостей; обмін науковою та технологічною інформацією; розроблення довгострокових програм та проектів; обмін технічними спеціалістами та науково-дослідним устаткуванням; сприяння розвитку інфраструктурних проектів; сприяння туризму; інші форми економічного, наукового та технічного співробітництва відповідно до потреб обох держав згідно з угодами, укладеними між двома Договірними Сторонами» [5]. На виконання положень ст. 6 Угоди для сприяння розвитку співробітництва у зазначених вище сферах в Україні в 2013 році також була створена Міжурядова українсько-кіпрська комісія.

Результатом ефективної співпраці України і Республіки Кіпр у розвитку та поглибленні взаємних економічних відносин стало також підписання 8 листопада 2012 року Конвенції між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи [6].

Про можливі труднощі, пов'язані із введенням в дію таких міжнародних податкових договорів на прикладах подібних міжнародних документів, в тому числі Конвенції між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр, ідеться у статті О.В. Лепетюка [6, с. 6]. Важко не погодитися з аргументами автора, враховуючи той факт, що 11 грудня 2015 року був підписаний Протокол про внесення змін до Конвенції, а оновлена угода про оподаткування між Україною та Кіпром, щовідповідає

рекомендаціям Організації економічного співробітництва і розвитку, ще проходить процедуру ратифікації у Верховній Раді України. У разі ратифікації нової редакції Конвенції парламентами обох країн нові умови оподаткування пасивних доходів набудуть чинності не раніше 1 січня 2019 року.

Практика укладення подібних міжнародних документів є досить поширеною, адже міжнародні податкові угоди про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням закріплюють можливість сплачувати податки лише в одній країні та уникати подвійного оподаткування, що своєю чергою є основою правової регламентації міжнародних податкових відносин.

Важливою сферою співпраці наших країн також є залучення інвестицій, адже Кіпр був і залишається торговим і інвестиційним партнером України. Обсяг прямих українських інвестицій в економіку Кіпру в 2016 році становив 5,8 млрд \$, або 93,4 відсотка від загального обсягу українських прямих інвестицій за кордоном [7].

За інформацією Держстату України, іноземні інвестори вклали в економіку України в минулому році 4,406 млрд дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу), що на 642 млн дол., або на 17,1%, більше показника за 2015 рік. Згідно з офіційними даними, в 2016 році інвестиції надходили з 77 країн світу, при цьому основними інвесторами, на яких довелося майже 70% загального обсягу інвестицій, стали Росія – 1,667 млрд дол., Кіпр – 427,7 млн дол., Великобританія – 403,9 млн дол., Нідерланди – 255 млн дол. і Австрія – 249,9 млн дол. У 2016 році українські підприємства здійснили вкладення прямих інвестицій у 15 країн світу, при цьому найбільші обсяги припали на Кіпр, Віргінські острови, Австрію і РФ [8].

З метою створення сприятливого інвестиційного клімату наших країн прийнятий Меморандум про взаєморозуміння з питань сприяння інвестиційному співробітництву між Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України і Кіпрським агентст-

вом зі сприяння інвестицій (1 грудня 2012 року). Реалізація меморандуму сприятиме обміну досвідом у сфері залучення інвестицій та супроводу інвесторів.

Слід констатувати, що саме в період до 2012 року формування договірно-правового забезпечення українсько-кіпрських торговельно-економічних відносин було найбільш результативним та змістовним, адже прийняті в цей період міжнародні документи між двома державами фактично врегулювали основні напрями розвитку торговельно-економічних відносин.

Незважаючи на значну кількість договірно-правових актів, що становлять нормативно-правову основу регламентації торговельно-економічного співробітництва України і Республіки Кіпр, низка питань залишається поза межами правового регулювання. Так, починаючи з 1 січня 2016 року, після набуття чинності домовленостей про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС (членом якого також є Республіка Кіпр), в Україні має розпочатися активний процес імплементації міжнародних стандартів Організації економічного співробітництва та розвитку у національне законодавство.

Висновки

Аналіз генези, основних етапів розвитку та сучасного стану договірно-правової бази українсько-кіпрських торговельно-економічних відносин можна охарактеризувати як динамічний та результативний.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що на всіх етапах формування нормативно-правової основи українсько-кіпрського співробітництва пріоритетним напрямом був економічний. Двосторонні торговельно-економічні відносини між Україною та Республікою Кіпр на сучасному етапі виведені на рівень стратегічного партнерства. Розвиток двостороннього співробітництва у торговельно-економічній сфері передбачає пошук шляхів прискорення динаміки двосторонньої торгівлі та підтримки вітчизняних експортерів у виході на ринок Республіки Кіпр, а

також залучення кіпрських інвестицій в економіку України.

На наш погляд, сьогодні доцільно активізувати роботу з договірно-правового забезпечення двостороннього співробітництва у перспективних галузях, що становлять взаємний інтерес, та продовжити розширення договірно-правової бази двосторонніх відносин. Вважаємо, що динаміка та зміст двосторонніх відносин визначатимуться ефективністю взаємодії на пріоритетних та взаємовигідних для обох країн напрямках, адже розвиток українсько-кіпрської торговельно-економічної співпраці сприятиме підтриманню позитивної

динаміки економічного зростання та життєвого рівня населення; підвищенню рівня енергетичної безпеки та послабленню енергетичної залежності України; одержанню доступу до передових високих технологій та прискоренню інтеграції до міжнародних структур і організацій.

Уплані торговельно-економічного співробітництва України з Республікою Кіпр пріоритетними мають бути такі заходи, за яких розвиток торгівлі, розширення економічного співробітництва в галузях, що становлять взаємний інтерес, здійснюється на основі рівності, взаємної вигоди і міжнародного права.

Література

1. Про подання на ратифікацію Верховною Радою України Протоколу про внесення змін до Конвенції між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 липня 2016 р. № 476-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249177265>
2. Офіційний сайт Посольства України в Республіці Кіпр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyprus.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cy/trade>
3. Балабанов К. Кіпр – партнер для України / К.Балабанов// Україна дипломатична. – 2012. – Вип. 13. – С. 148-182.
4. Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною і Республікою Кіпр: Міжнародний документ від 19 лютого 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/196_001
5. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Кіпр про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи : Міжнародний документ від 08 листопада 2012 року (редакція від 10 жовтня 2013 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/196_016
6. Лепетюк О.В. Введення в дію договорів України про уникнення подвійного оподаткування з державами-членами ЄС / О.В. Лепетюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Сер. : Право. – 2014. – № 1. – С. 1-14.
7. Borys Humeniuk New opportunities and challenges in relations between Ukraine and Cyprus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyprus-mail.com/2017/02/21/new-opportunities-challenges-relations-ukraine-cyprus/?hilite=ukraine>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>